

Ба 50697

М

15836.

1

2

3

4

ДАРОГАЮ ЛЕРЫ МАРАКОЎ
ДА. И

Ба 50697

~~Ба 8~~
~~15836~~

П Р А В А
НА
З Б Р О Ю

Ба 50697

*

ВЕРШЫ

Бел. адзел
1994 г.

96868

БМ-26

Дзяржаўнае Выдавецтва Беларускай ССР
ЛіМ • 1933 •

Пров. 1933 г.

Тэхрэдактар АБРАМАВА Х.
Корэктар КАВАЛЁВА М.
Здана ў друкарню 26-I—33 г.
Падпісана да друку 4-V—33 г.

25. 04. 2009

Уп. Галоўлітбелу № 159
Зак. № 423—2000 экз.
«Палесдрук», Гомель.

ДАРОГАЮ
ДА Чырвонай Сталіцы

Мы едзем

і хлопцы сьпяваюць:

„Беаая армія,
чорны барон
зноўку рыхтуюць нам
царскі трон“,—

над полем грывіць
і сьвітае.

Цытрынныя зоры

упалі ў вадугу

і там паміраюць

адна за аднаю.

гэта, таварышы,

ўсё на віду,

у нашых пачуцьцях,

што днеюць.

Трэба да ўсяго

падыходзіць цьвяроза:

да сіняй ночы,
 да яе вышыні,
трэба ісьці,
 ня губляючы розум,
каб зьзялі поэмай
высокія дні.

Стаіць сэмафор
 з зялёнай ухмылкаю:
адчынены шлях—
 крыў на поўны ход,
каб грала жыцьцё—
 сьветазарны усход
кожнай нязначнай
і значнаю
жылкаю.

Гляджу і дзіўлюся:
 юнацтва, як сон,
як слаўная песьня
 барвовага краю,—
і мы—
 аскабалкі змарагдавых дзён—
на струнах лятункавых
граем.

Прастуе цягнік
у імпэтную веліч
і з грукатам кол
нараджаецца сказ:
„мы людзі
вясновых паселішч,
акраса
найвышшых акрас“.

Дазволь, дарагая,
дазволь,—пагаворым.
Ты мяне знаеш
і ты мне прабачыш,
за тое, што быў
бязуважны учора,
за тое,
што думаў учора
іначай.

Мы не знаёмы?—
якая розьніца?—
Нас-жа
адна гартавала эпоха.
Дружа!—
лета бярэцца
і возьмецца

за нашыя твары
жахліваю
вохрай.

І тады гарады
з іх садамі і скверамі,
з музыкай зор
і з пялёсткамі руж
будуць для нас,
як і дні нашы,
шэрымі,
схаванымі ў смутку
пад свой капялюш.

Жыцьцё для жывых,
каб сьпявала краіна,
гарэла вясна,
палыхалі сады,
будзем ісьці
намі ўзятай пуцінай,
мінаючы распачы
дні і гады.

Не заўжды патрэбна
суровая ўдумнасьць

і зморшчкі чала
не рашаюць ўсяго.
На бруку жыцця,
растрывожана-шумным,
ёсьць права на вусны
і сьмех дарагой.
Машын для машын
не патрэбна нікому.
Заводы растуць
перш ўсяго для людзей,
каб ты узьнімаўся,
як волат-нязломак,
як песьня паэта
і заўтрашні дзень.
І кунізім кунізізму
ня надта патрэбен.
Ён новаму ўсход
і мінуламу сьмерць.
Ў яго трэба верыць
і трэба умець
любіць,
нібы сонца
пад восеньскім
небам.

Мне дваццаць тры
і мне хочацца жыць,
сьпявае ў грудзѣх
навальніцы поэма.

Тут край мой
на самым стаіць рубяжы
і тут вось—
маё
непакорнае
племя.

Ідуць, нібы казка,
лясы і узгоркі.
ляжыць
поўнагрудай каханкай зямля.

Нямеюць жыты
і удумнасьць лягла
у гулы людзкой
і птушынай
гаворкі.

Люблю
анямелым стаяць ля кастра
высокага ўсходу
надзей чалавечых,

каб падалі ружы
на дужыя плечы
і ў вочы ўлівалася
заўжды зара.
Я за Бэтховэна:
ўзьлёт
і падзеньні,
я за блакітную
постаць зямлі,
дзе нараджаліся
й падалі гені,
і дні
па касьцёх чалавечых
ішлі.
І хоць я ня гені
(ня гэта мне трэба!),
я знаю—
рэспубліцы трэба зашмат:
жалеза і вугалю,
нафты і хлеба
і шчырага слова
і, нават,
гармат.

Ігэта затым,
каб мае аднагодкі,
мае маладыя
сябры-муляры
надзейна змаглі
вартаваць і тварыць,
эпохай
узьнятыя ў бой
пяцігодкі.

І гэта затым,
каб гарэла каханьне,
сяброўства
на ружы схіляла чало,
і ты не сьмяяўся
над ўсім, што было
за тое, што ты—чалавек,
а ня званьне.

Любоў і поэзія
йдуць праз вякі,
праз краты улад
і кароны цароў,
праз хітрыкі ворага,
зраду сяброў

каб мы—

захапленья свайго разьбяры—
ва ўсім разабрацца змаглі
і умелі.

І знаем—

рэспубліцы трэба зашмат:
жалеза і вугалю,

нафты і хлеба,

і рэк многаводных,

і яснага неба,

і шчырага слова,

і, нават,

гармат.

ЗА ТЫСЯЧЫ
НОВЫХ ТВАІХ АСІНБУДАЎ

Ідуць цягнікі
між балот і азёр
і ветлыя ветры
на поўдзень за імі.
Ў красе і у бляску
прадранішніх зор
з вінтоўкай
і з песьняй
і з воляй
ішлі мы.
І вось паўстае,
аквечаны заравам,
ўзгадованы воляй
высокі разгон,
і мы—
па крыві і чуцьцю
пролетары—
гатовы ісьці
і ў ваду і агонь.

У нас за плячыма
(як толькі глянуць),
б'юцца хвалі
чужых марэй
і адкормлены,
крыўдай працоўных
паганец
там поўсьвета
за горла
бярэ.

Для каторых
вайна—акраса,
і ўзьнімаюцца гарматы
на кітайскія парты,
і руйнуюцца вёскі
і гарады,
і горы ўстаюць
чалавечага
мяса.

Ў грудзі упёршыся
кастылямі,
крывавая постаць
новай вайны

кідае першы
звар'ёваны камень,
першы набой
векавечнай маны.

І, здаецца, ня людзі
бразгаюць зброяй
абняслаўленым шляхам
людзкога адчаю.

Гэта забойцы,
так званыя, героі,
гэта рабы
з міліёнам пакут
за плячамі.

Але нас ня спужаеш
ніякаю карай,
і той, хто з бядою
быў колісь знаём,
умее адным,
але моцным, ударам
крывавую спадчыну
весьці
на злом...

Таварыш Будзённы,
таварыш Дзяржынскі,
тым, хто живе,
і тым, хто памёр,—
прыносяць прысягу
рабочыя Пінску
і хмурым натоўпам
клянецца
Нью-Ёрк.

Таварышы!
нашае права за намі.
Ўзьнімайце-жа песьню
(паўстань і грымі!).
Ад крыўды былой,
на каменю камень
для нашых нашчадкаў
ня кінем тут мы.
Былое агіды
пляўкі ды акуркі
зьмяцем і зарыем
ў ганебны курган.
Стаю я ў раздум'і
на слаўным падмурку

і мысьлю:

агні праразаюць
туман.

І йдуць цягнікі,
і сьпяшаюцца людзі,
дымяцца вазёры,
гамоняць лясы:

Тут сонечны горад
наступнага будзе,
высокі, табою нязнанай
красы.

Ударныя тэмпы!
(ударым-жа дружна!).

Няхай наш завод,
нашы песьні зьвіняць. .

Мы ў бойках і шахтах
выкоўваем мужнасьць,
мы мужа і шчыра
стаім ля старна.

І хто калі з шляху
схіснецца на момант,
ўзьнімі яго песьняй,
каб сэрца ў агні

ня ведала, дружа,
ні болю,
ні стомы
і дужым і моцным
дайшло ў комунізм...

За кожнае слова,
за кожную шрубку
змагаемся поплич—
ударнік, поэт.

За тысячы
новых тваіх Асінбудаў,
адноўлены намі
у бойках
сусьвет.

+
200
11

НОЧ ТРЫВОГІ
І ПОЭТЫ НА ПРАРЫВЕ

Гэту ноч
ці выкажаш нанава?
Вось яна
цёмнай заслонай
раскінула змрок
(пачынае трывогу гудок),
і выходзім
ў парадку мы плянавым.
І ідуць,
і хістаюцца
хмары-плыты,
і сінімі вуснамі
вечер
скуголіць.
Зялёныя,
злыя
ад крыўды і болю,
нямеюць бяз торфу
і нафты
катлы.

75905
9

І ідуць ваганетки
жалежным крокам,
і граблі рук
заграбаюць торф.
Над балотам,
ахутаным змрокам,
ўстала чорная цень—
Бэнкендорф.
Бэнкендорф,—
гэта нам знаёма!
Вось крывавыя пальцы
і зьбіты рот.
Вы грамілі нас колісь
мячом і громам,—
высокапастаўлены
ідыёт.
І цяпер дзе-небудзь
ў палацах Вэрсалю
паціраеце рукі,
даючы наказ.
Вы марыце:
фабрыкі сёньня сталі,—
заўтра вы кажаце:
— ў добры час!

Многа ёсьць хлеба
на тых палетках,
і лесу і золата
аж праз край.

Цэлься, дружыньнік,
сурова і метка,
гэта-ж і ёсьць
твой няказачны рай.

І вось
узьнімаюцца пальцы
гарматаў,
і ангел-збавіцель
узводзіць курок,
і ангел-збавіцель
штурхае за краты
таго, хто 'шчэ мае
і сэрца
і зрок.

Таму так і ўзьняты
няўтомныя рукі,
і ў гэтую ноч
і праз вецер і стынь,

здаецца,
пракладваем рэйкі да ўнукаў
і людзям наступнага
ўзводзім масты.
Ох, як-жа зьвіняць,
захліпаюцца рэйкі,
Ты чуеш—
адбою ўрачысты гудок?
І зноўку магутны
і радасны нейкі
ўрываецца ў вёскі
і ў фабрыкі
ток.
Ідуць міліёны
ўстрывожаным крокам,
каб новую песьню
нанова тварыць.
Слаўнай эпохі
ідуць разьбяры
з сэрцам гарачым
і сонечным зрокам...
А тут вось—
паглядзіш—
балюча і крыўдна—

складаюць поэмы
як быццам на зло,
за дэзве або тры
звышбюджетныя грыўні
поэта Лявонны
і нейкі Мурзо...

Яны прапісалі
і зоры і месяц,
Хоць, здэцца,
ня бачыў ніхто іх тады.
Чаму-б ім і сонца
куды не падвесіць?—
І ім, і радактару
меней бяды.

А потым-жа крытык
(і гэта вядома!)
падпусьціць сьлязіну
(ala Кабакоў),
улічыць і талент,
улічыць і момант,
і трохі паганіць
за сувязь з тугой...

Рабочы ударнік,
змяці гэту дробязь.
Ты вырасьціў
сонца свайго гарады,
яны-ж
з цябе ляльку якуюсьці
робяць,
і думаюць—
лялькай застанешся ты.
Я знаю—за ноч,
што ня выкажаш
зноўку ты,
што намі узята ў агонь
і штыкі,
надорыш поэту
высокай пуцёўкаю
у слаўнае заўтра
бяз сьлёз
і тугі.

РАХУНАК ПОЭТЫ,
ПАДАДЗЕНЫ ДА АПЛАТЫ

*Комсамолка Каця Крычэня
скончыла жыццё самагубст-
вам, уключыўшы сябе ў лінію
электрычнага току.*

*Прычына самагубства — ня-
правільнае зьняццё з работы
і прыпісваньне ёй шкодніцтва,
якое ўтварыў — здрадзіўшы сваёй
клясе — рабочы; за гэтым рабо-
чым Крычэня жыла некаторы час.*

(З матар'ялаў ячэйкі КП(б)Б).

Сэрца скажа:

даволі, скончана,
і ня дрогне, напэўна,
рука.

Не заўсёды-ж

з усьмешкай блукаць

на дарогах
любві
неаплочанай.

Дужа ясна
і дужа сьціпла —
восень ў сэрцы
ўзрасьціла змрок,
і за твой,
гэты дзікі крок,
вораг, пэўна,
з усьмешкай
вып'е.

А гавораць:
— ну, што ж, самагубства:
той прынадзіў,
а той абмануў,
і нясуць
нясусьветнае глупства
і пра сьмерць чалавека
і—нашу вясну.

Я гляджу
на маўклівае гэта
аблічча,

дзе прайшло
дзесяць тысяч
шалёных вольт,
і яно да адплаты
бязьлітаснай
кліча,
і яно узьнімае і гнеў
і кольт.

Хто расьціў
у грудзёх канцылярыі?
Хто ў портфэлях
пачуцьці насіў?—
патрабуюць адказу
ад вас, пролетары,
аб загубленым вамі
у „справах“
жыцьці.

Чалавек—
гэта вам ня мумія,—
ўзяў са склепу
і выштурхнуў вон,

чалавек—

гэта сад

з залатымі думамі,
дзе па жылах праходзіць
блакітны агонь.

І вось тут,

дзе грывіць дыяратар

ўстрывожаным гулам,

і голас дынамы

ўстае над табой,—

таварыш, трэ' быць

і суровым і чулым,

і заўжды гатовым

выходзіць на бой...

Мы новыя ўзводзім

падмуркі і сьцены,

а нехта рукою нахабнай

іх пляміць,

як быццам з палацаў

Парыжу ці Вены

над краем ўзьнімаецца

даўняга замяць.

Налева піўнушка.

Там вые гармонік,
над вуліцай б'ецца
стотонны туман,

і ты галавою
аб злы падаконьнік
сябе разьбіваеш
да крыўды
і ран.

Ўстае над табою
руінамі згуба.

Тут вораг
штурхнуў цябе ўчора на дно,
і смокчуць нямыя
зялёныя губы
шалёную шклянку
з крывёй
і агнём.

Ты робішся ворагам,
злосны прагульшчык,
спыняеш вагоны
і крышыш станкі,

і далей,
 ўсё далей
 з надломанай кручы,
куды не падаць
ні агню,
ні рукі.
Змагайся, таварыш,
 з прарывамі ў сэрцы
за тых, хто упаў,
 і хто падае ўніз.

Грамі
 канцылярскіх натхніцеляў
 сьмерці,
так званых пралаз
і падліз!

Ніякай нам літасьці
 сёньня ня трэба,
мы проста і шчыра
 свой край беражэм.
Над намі, як вечнасьць,
 шырокае неба,
і слаўныя дні
нашых слаўных поэм...

І мы аддамо
 усю сілу змаганьню,
ўвесь розум і сэрца
 нашчадкам вясны.
Мы будзем лячыць
 і сьмяротныя раны,
каб пляміць усход наш
ня сьмелі яны.

ПЕРШЫ ДЗЕНЬ
НА ЗАПАЛКАВАЙ ФАБРЫЦЫ

Да жахлівасьці
жорсткае цела станка,
і іграе вачыма
сяброўка ў зялёным,
і гудуць,
і праходзяць
па сэрцы цыклоны,
абрываючы дні
залатога вянка...

Я схіляюся да жалеза і дрэва
бліжай,
і раптам
з адвечнага мора імглы
завітвае вецер—
сьляпы чорнакніжнік—
прычытаньнем асіны
і енкам пілы.

На палі пралілася
зімы сівізна,
сьмерць прышла
беспадстаўна і жорстка.
Ах, людзей гэтых
чортава горстка
працавала бяз літасьці
ад да відна!

А раньнем
па рэйках скакалі вагоны
(бязьмежнасьць шляхоў
і бязьмежжа шляхі!),
нас вецер праводзіў
і ныў, як шалёны,
зняслаўлены творца
жабрацкай тугі.

.....

І вось ён прышоў,
і ударам ў вакно
парушыў спакой,
узбудзіў успаміны
дрымотнага лесу
і зорнай даліны,

і тых, што живуць,
і памерлі
даўно.

Ляжыць прада мной бярвяно—
не ахопіш,—

Стаю і дзіўлюся:
сінь кідае ў жах,

і слаўны,
і заўжды задуманы хлопец
гаворыць поэта
і сябра мой—

Стах—

пра наша юнацтва
і старасьць
Эўропы

Сінь дрэва,
я знаю,
і гэта няйначай,
зьяднана ў адно
з сівізной валасоў,
з зімою,
з мяцеліцы
рыкам і плачам,

ганебнаю песьняй
нядолі жабрачай,
і з панскай пятлёю,
і з выгукам
соў.

І гэтае дрэва,
пшэпрашам, за дзьверцы!
Ў агонь!—
каб эпоха
сьвяціла ярчэй!

Каб нашай рэспублікі
дужае сэрца
ня знала зьмяінай атруты
начэй.

Каб сонца і птушка
ўрываліся ў вокны,
Каб промні шугалі
з кутка у куток,
каб заўжды ўключалі,
як быццам, знарок мы
у нашыя сэрцы
вясны сваёй ток...

Я-ж з песьняй
праз дымныя рэкі
і кручы
праношу свой лёс,
як жалезны набой,
каб нашай эпосе
быць заўжды сугучным
і гэту эпоху ўзьнімаць
над сабой.

Другой пяцігодкі
змарагдавы выбух,
як дзень малады
над краінамі крат,
заліў
залатымі праменьнямі шыбы,
і так, як, напэўна,
зрабілі і мы-бы,
так робяць—кітайскі гарняк
і салдат.

Нам поруч змагацца
і поруч ісьці нам,

каб ў новым,
сусьветным саюзе краін
ні маткі,
ні сёстры
ня несьлі асінам
да бацькі, ці брата
надломленых сьпін.

Мы лепшае дрэва,
бяз сіні, бяз зломаў,
як наша юнацтва,
бярэм у станкі,
і шчырасьцю песьцім,
як сонцам і громам,
і поім
крыві сваёй
вогненным ромам,
каб класьці набоём
агонь ў карабкі.

Маленькай запалкай
пажар рэволюцый
падпалім
на чорных раўнінах зямлі,

каб нашыя думы,
і нашы пачуцьці,
як танец на ружах,
на зоры
расьлі.

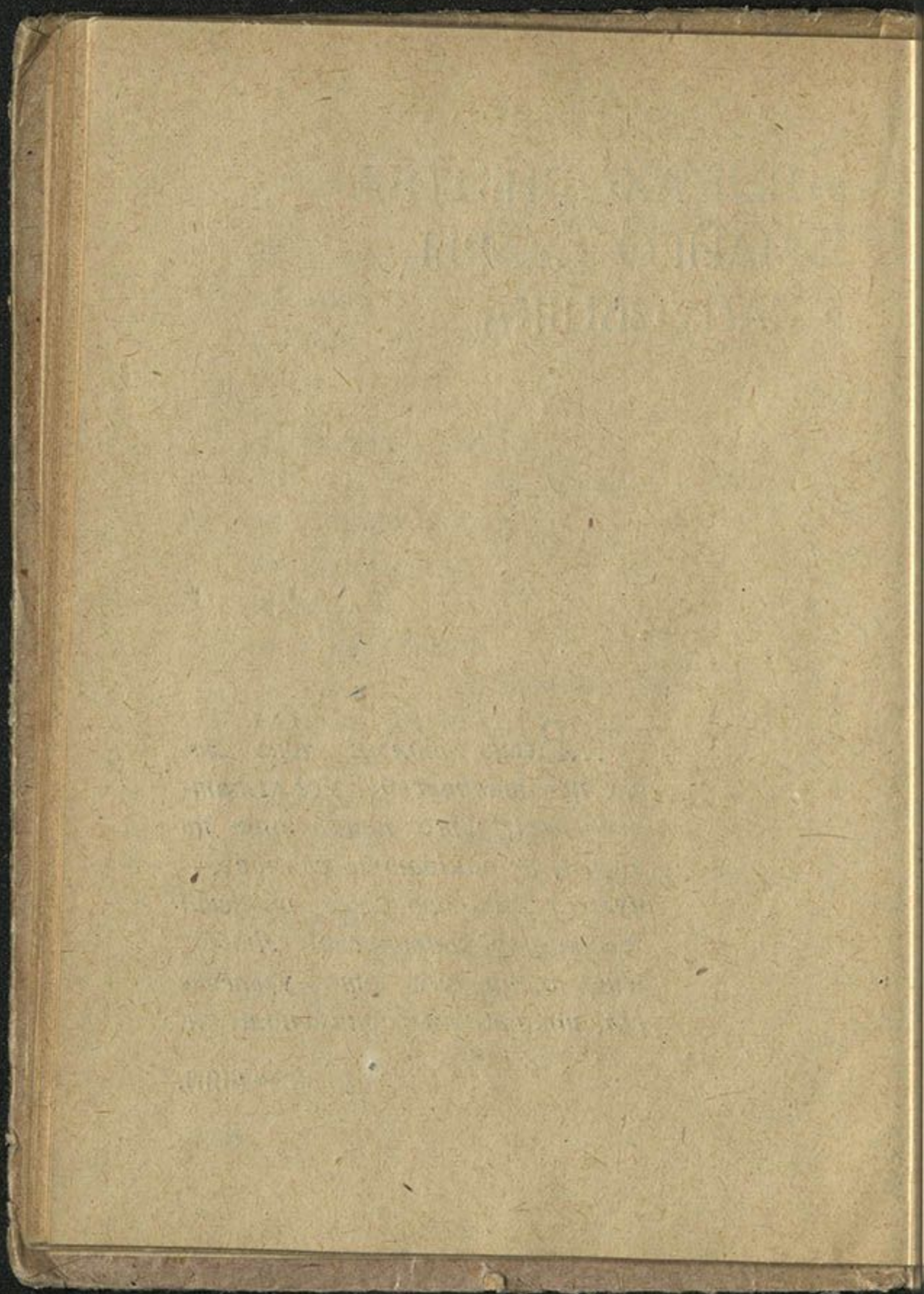
*

За гэтую працу,
за дружбу і шчырасьць,
за кожнае слова,
за кожны наш
выраз—
вітае дзяўчына
ў зялёным агні,
каб сэрцам ішлі
маладыя
цыклоны,
па моры—эскадры,
па рэйках—вагоны,
ўсё далей,
ўсё ўперад—
на грудзі вясны...

ВЫНАХОДНІЦТВА
МАЙГО СЯБРЫ
КАПУСЬЦІКА

...Ёсьць толькі адна радасьць—творчасць. Усе астатня—цені, што праходзяць па зямлі, не пакідаючы слядоў,—чужыя жыцьцю. Усе радасьці жыцьця ў творчасці. Любоў, іені, праца—усё іэта узьлёткі сіл, што вышлі з аднаго полымя.

Р. РОЛЯН.

Дзень ударыць блакітным прыбоем—
Узварухне пыл і бруд. Загамоняць
шляхі.

Кожны дзень, нам прызначаны, любы,
з табою
трэба песьціць і браць у штыкі.

1

Шугнула сьвятло
над заводам.

Першая зьмена.
Аўтоматны цэх.

Дрэва і серкі
знаёмы водыр,

і за плячыма гады
Дняудач
і уцех...

Стаяць аўтоматы,
вялікія, як сланы,

вогненныя,
як дынамiт.
Толькі спрабуй няўважна крані,—
і пойдучь яны граміць.

На вокны і сьцены
кладзецца дым
валасатай
такой
рукою,
і на сэрца тваё
людзкае—
аскабалачак
сернай
руды.

Вокны тваіх вачэй
пачынаюць сьлязіцца (доўга, цьмяна!)
у зялёныя глыбы халодных начэй,
праз імглістую сетку тумана.

А бывае і так:
шугане агонь,
як абразай
ударыць па твары,

і з твайго,
адраньцьвелага сэрца,
таварыш,
вырываецца глуха,
па-воўчаму—
стогн.

Гэта падае
на халодны дол,
на каменны дол
будаўнік.

Гэта рукі яго,
гэта скроні яго,
гэта сэрца яго
у агні.

Каб заўсёды пульс фабрычны біў,
і каб зьнішчыць прастоі, аварыі, —
трэба машыну умець любіць,
трэба ведаць яе, таварышы.

Будзь уважным,
падрэшчык,
макаль:

гэта жарты з агнём,
 можа, жарты
 і зьдзек,—
і на вецер ўзьлятае
 заморская „stal”,
а галоўная справа,
што наш
чалавек!

2

Крываваы алмаз
 нацапіўшы на грудзі,
закацілася сонца
 за дымныя далі ракі...
Вось скончана праца.
 Вяртаюцца зоры і людзі,
і вечар ва ўсе пралязе
куткі.

Ідуць над сусьветам
 радыёхвалі,
палыхае каханьне
 на скрыпках імглы

ад растручаных крыўдаю
выспаў Італіі
да адзінай у сьвеце
Савецкай зямлі.

Ў гарадох,
пад распаленым сонцам
чужыны,
зьліваецца разам
у дзікі прыбой:
удар бізуна,
сьпеў галоднай жанчыны,
і руж палыханьне
і сьмерці
набой.

Сухотных падвалаў
пахмурыя плямы
кладуцца на шлях,
як на сэрца адчай...
Там кожная вуліца —
вынятак з драмы
для п'яных раскош
залатога лыча.

Ламі яго!
Глушы яго!
Грамі яго!
Бі ненавісьці жорсткім кінжалам,
Па варожаю стану—
агонь!
Па ганебнай
крамніне—
агонь!
Каб рэволюцыя
не памірала.

З

Мы слухаем радые.
Зорная сетка
ухутала ноч
залатою чалмой,
і месяц нас мучыць,
як выцяты сьведка,
народжаны
дзікай турмой...

Куды вы пытаеце,
пане, пуцёўку?—

Хіснуліся банкі?

Стаў новы завод?

— Вяроўку?—

адзінае высьце—

вяроўку!

Вяроўку

ад чорных клопот!...

4

І раптам—

праз белыя грудзі

туманаў,

як мора прыбой

на сьвітальнай зары,

вырастае гімн

пяцігодняга пляну

ў адзін баявы,

няўміручы

парыў:

ўзяў сеткаю нораў

асілка-ханя:

дыхне ён агнём

на жалезныя струны прагалін,

дыхне і няме—

сьмяротная

гіне гульня“.

*

Ноч кідае ў нетры

свой мэтэор,

дымяцца туманы

над злымі вазёрамі сьвету.

Вітаем друг друга,

і музыка зор

акомпануе поэту.

Ўсё лепшаму—лепшыя.

З вуліцы зоры

ўрываюцца ў хату,

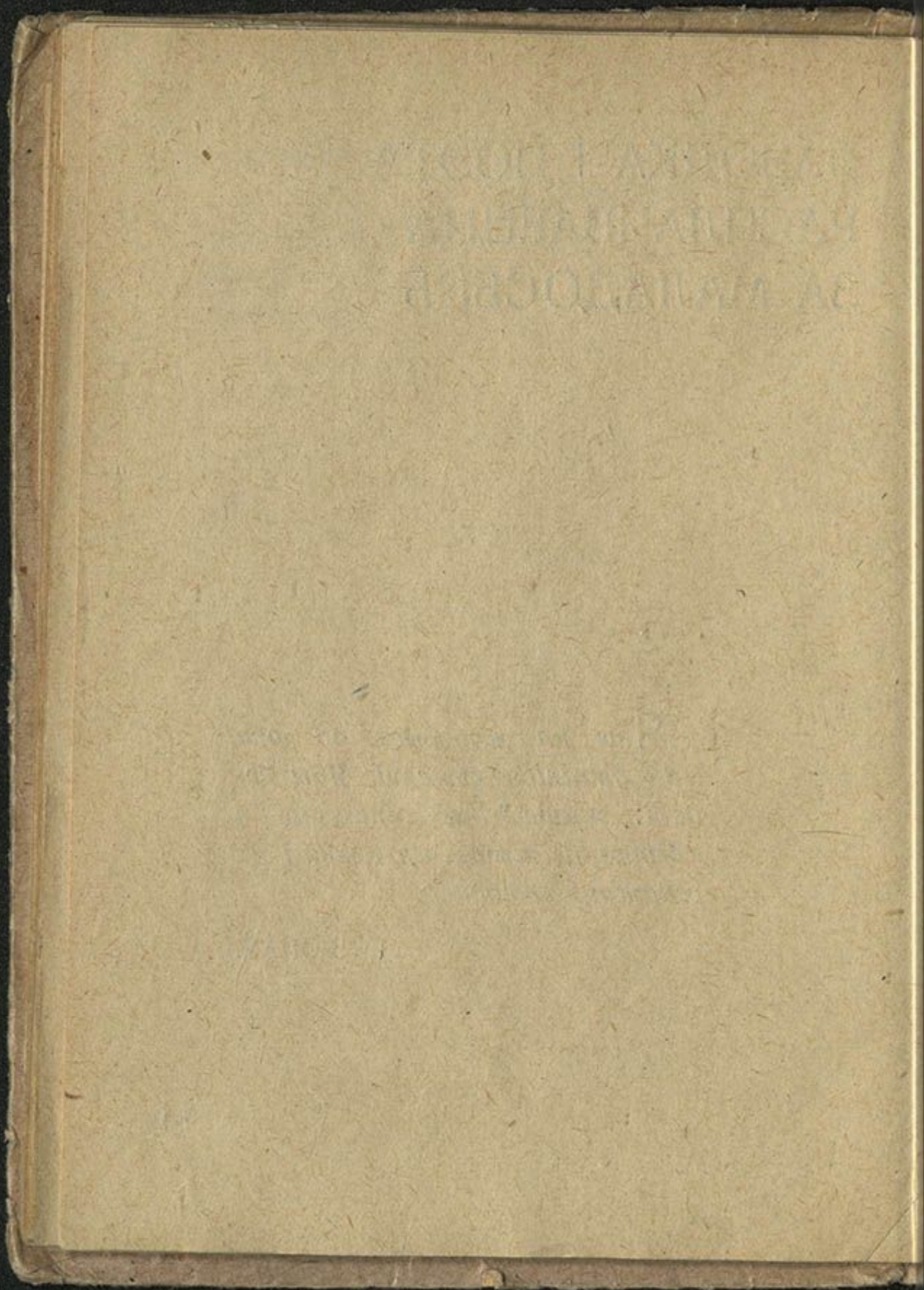
на вуліцы пуста,

і песьню заводзіць
пра „Сонечны горад“
мой сябра ударнік,
таварыш
Капусьцік.

ПАВОДКА І ПОЭТА
РАСПЛАЧВАЕЦЦА
ЗА МАЛАДОСЬЦЬ

*Яны ня журыліся ад іора
і ня дзівіліся сьмерці. Яны ве-
далі: жыцьцё—не сенажаць з
кветкамі, жыць—ня кветкі на
сенажаці зьбіраць.*

Л. ЛЕОНАЎ.

Шуганула сонцам,
ударыла цёплым ветрам
зьячэўку,
і пайшло і пайшло—
без граніц,
цераз берагі.

Хвалі наладзілі
нячуваную сьпеўку,—
гэта вясна-чараўніца,
мой дарагі!

Падставім грудзі
барвоваму промню:
пяшчоце і гневу
і смутку яго,
каб наша любоў
маладых і нязломных
ішла, як вясна
ля сваіх берагоў—
гэта адчуй і запомні!

Ў сэрцы людзкім,
як пад сьнегам і лёдам,
б'ецца жывы
і гарачы струмень.
З ім нам крышыць
і ламаць перашкоды
дарогаю мужнай
у заўтрашні дзень...
Туманы, як вапна,
калі на яе
ты пырснеш
гаючай вадою.
Яны адыходзяць
сваёй чарадою,
як дзеды і прадзеды
па даліне.
Дзівак!
ты стаіш ў асьвятленьні
вясны няутомнай,
ты любіш жыцьцё
і ты творыш жыцьцё,
каб грала поэмай яно
многатамнай,
як грала калісьці
тваё пачуцьцё.

За ўсё,
што належыць табе
і наканована,
за жорсткасьць эпохі,
за дружбу жанчын,
за ночы пакуты,
жыцьцём не падкованай,—
ты будзеш плаціць
і плаціць
не адзін.

Прачнешся аднойчы,
і ў сьмешнай каморцы
адчуеш як кроў
пачынае мярцьвець:
маленькі агенчык,
падобны зорцы,—
сьціскаецца й тухне
і стыне,
як медзь...

Ўсё гэта так проста
і ўсё так звычайна.
Прыдзе халодны
і жорсткі загад,
і ты прагаворыш,
як некалі Гайнэ:

„На кудры і сэрца
ідзе лістапад“.

Мы будзем судзіцца
па песьнях
і справах,

і мы вось ня скажам,
як дальні поэт:

„Трыста год славы
за добрую страву,
за смачна табой згатаваны
абед“.*)

Мы знаем за што нам
змагацца,
ў што верыць,
і мы, набываючы сталасьць,
вядзем
сваю маладую эпоху
наперад,
як стройныя шэрагі
слаўных поэм.

З якім захапленьнем,
з якою трывогай

*) Гэтыя словы сказаў Вольтэр, зразумела, пасля сытнага абеду.

кіпіць тут работаю
 кожны куток!
 ўсё стройна, разьмерана,
 проста і строга,
 давай-жа за гэта,
 братокі
 Наступнаму ўсё
 ахвяруй без адчаю,
 і жорстка-праўдзівы
 і кволы заўжды
 эпоху ўзьнімай
 баявымі плячамі,
 каб заўтра праз шчырасць,
 зямлю і гады
 цябе, як жывога,
 як сына страчалі...
 Ты рос са стыхіяй,—
 з вясной і паводкай,
 і сёньня,
 кратаючы сонца крыло,
 выводзіш абрысы
 сваёй пяцігодкі,
 каб, можа,
 дарогаю самай кароткай
 трухлявую спадчыну
 весьці на злом.

Ты меней зямлі
і старэй рэволюцыі,
і сёння,
юнацтву сказаўшы—бывай—
ідзеш
і ўліваешся ўсімі пачуцьцямі
ў бурнай вясны
залаты карнавал...
І калі зразумееш,
што справе аддадзена
наша юнацтва
(бяз крыўды бяры!)
ўстане яно
агнявой аграмадзінай,
так жа, як мора, ўстае
на зары.
Шуганула сонцам,
ударыла цёплым ветрам
зьнячэўку. ●
і пайшло і пайшло—
без граніц,
цераз берагі,
Хвалі наладзілі
нячуваную сьпеўку,—
гэта вясна-чараўніца,
мой дарагі!

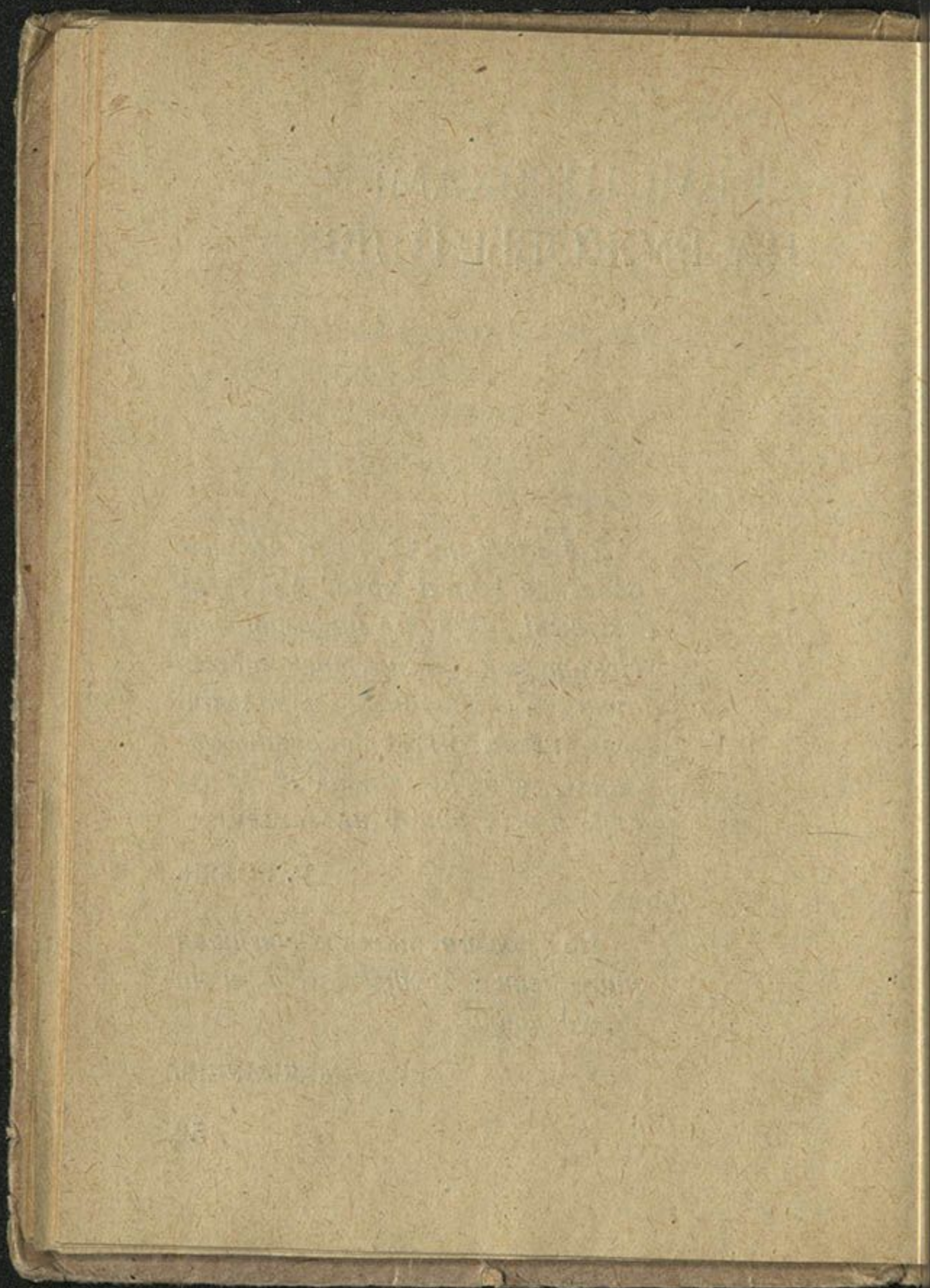
СІНІМІ ШЛЯХАМІ НА РУЖОВЫ ШЛЯХ

ГРОМ падае, куды яму падабаецца і калі хоча. Але ёсьць вяршыні, якія яю прыцяіваюць. Некаторыя месцы, некаторыя душы — сапраўдныя навальнічныя інэзды. Яны ствараюць маланкі, або прыцяіваюць іх да сябе з усіх бакоў небасхілу.

Р. РОЛЯН.

Но поэзия пресволочнейшая штукавина: существует и ни в зуб ноюй.

МАЯКОЎСКІ.

1

Ёсьць лепшы сьвет
жывой і творчай працы,
ёсьць сонца, песьні, ёсьць вясна...
Ёсьць шчасьце йсьці
і верыць,
і змагацца,
і вольнай думкай
ў творчасьці лунаць.

Там дзесьці,
у ячэйках і у школах,
жывуць другім—удуманым жыцьцём.
Ня хіляць голаў
нізка долу
і ня блукаюць ў змроку
па касьцёх.

А тут туман,
тут пыл сталецьцяў душыць,

тут сум забытых,
дальніх
і чужых.

Тут,
па-асьлінаму падняўшы горда вушы,
гавораць так,
што ім абрыдла жыць.

Я знаю іх...
я ім калісьці верыў...
я іх балота славіць пачынаў,
і за разгул
іх цёмнай веры
сьцяг абурэньня
узьнімаў.

А вось цяпер
навалай творчай працы
знаходжу ўсё:
і радасьць і любоў,
бо шчасьце знаю—
верыць і змагацца,
ісьці,
гарэць,
ўпівацца барацьбой...

1927 г.

2

Страшныя сны навеяла гісторыя,
кывавы выбух колішняй вайны,
і гавару: ня лечым край, а творым мы,
той кай, што быў ў агні.

Назад вады
ня вернеш ў вадазборы
і не абудзіш сонмы мёртвых цел.
Няхай ня йшлі
да Магамэта горы,
мы горы возьмем на прыцэл.

Адчуў я сэрцам
будучага поступ,
і сэрца зноў—агонь і дынаміг—
злучы,—
і ты адчуеш проста
і кроў дынам і цемру пірамід.

Я гавару, што знаю і люблю я
свой край, зямлю і рухі творчых сіл,
і што поэт, калі на ўсё гаворыць
„алілюя“ —

ён сын адных магіл.

І

кляса тая, дзе поэт ў загоне,
дзе думка сьмелая
страшней за сьмерць зямлі,
пустая,

бедная,

якою быць сягонья

ня можа кляса наша,

нашы песьняры.

Таму пад сны абуджанай гісторыі
кажу ўсім сэрцам,

ўсёй сваёй істотай,

што вось ня толькі

лечым край,

а творым мы,

той край, што быў пад ботам.

3

Горад грыміць

і грыміць.

Вуліца—

проста да славы.

Грузка

паўсталі дамы,—

постаць

высокае справы.

Стаў я адзін на рагу,

слухаю музыку руху...

Гулка трамваі

бягуць,

стогнуць аўтобусы

глуха.

Ў нашай краіне вясна.

(Дадзена права на сонца!)

Й ты не адзін ля старна,

гэткіх, як ты,
бясконца.

Сам ты адчуеш зямлю—
(поступ шырокага траўню!).
Сам ты ім скажаш—люблю
гэткіх і любых
і слаўных.

Мне бы стаяць
і грымець
ў грохаце вуліц,
ў натоўпе,
мне бы сьмяяцца
з агіднага—сьмерць,
што пралятае
ў Эўропе.

Чую я гукі сырэн.
Гэта наступнага поступ.
Гэта інакшы Шопэн,
іншае музыкі россып.

Будзем-жа славіць
жыцьцё—
(творчую песьню
прыбою).

Будзем ісьці
па касьцёх
тых, што памерлі
бяз бою.

Будзем,
як волаты мы—
нашае права
за намі...

Горад жыве
і грыміць,
камень кладзеца
на камень.

ЗА ШТО?

(Памяці Сако і Ванцці)

Мы бачым іх—
 прыдушаных і зьбітых,
 мы бачым іх
 у распачы глухой—
 ня ім насіць
 імя бандытаў,
 а з сэрцам вольным
 і адкрытым
 ісьці да лепшых
 берагоў.
 І чым на сьвеце
 можна апаганіць,
 чым толькі можна
 ў сьвеце асьмяяць;

паны ў сваім
 залочаным тумане
пусьцілі байкі
 аб сьмяротнай ране,
і што забойцы іншага
няма.

І вось цяпер
 на электрычным крэсьле
яны, як каты,
 згінулі на век.

Паны сьмяюцца
 пры сьмяротных весьцях, —
для іх капейка
чалавек.

Няхай пад час
 у нас яшчэ і сумна
і песьні радасьці
 пад час няма,
затое мы
 ў цяжкіх і прагных
 думах
кладзем ўсё лепшае
 на ласкавыя струны

і знаем, добра знаем,—
не дарма.

І я пяю
пра іх глухіх і зьбітых,
пяю ўсім сэрцам
(слухай і любі!),
каб пад напеў мой
сакавіты:

— За што?—спыталіся
ў баі.

1927 г.

Міхасю Лынькову

„Шануй, мой голуб, маладосьць“ —
ты мне сказаў у змроку снім.
З нас кожан брат і кожан госьць
залітай зорамі даліны.

Дык пройдзем хораша
па ёй

дарогай чэснай
і шырокай,
каб сонца новага
прыбой

адчуць і шчыра
і глыбока.

Вятры хай пройдуць
над зямлёй,

і скалынуць яе
старую...

Мы знаем ўсё:

дабро і зло,
і мы, быць можа,
ўсім даруем.

Але, зьнікаючы ў туман,
мы з кожным крокам ўсё нэрвовай
ў душы сьмяемся з даўніх ран
і спатыкаем сотні новых.

Сябе ня ўмелі зьберагчы,
і... зьберагчы ня ўмелі нас...
і пра юнацтва ты маўчы,
маўчы, прашу, Міхась.

Бо сэрца
вырвецца з грудзей
і ўзварухне
зямную кулю.

Няхай,
хто сёньня маладзей,
сваё юнацтва к сэрцу
туліць.

А я гляджу вось на цябе,
і мне здаецца ўсё упарцей,

што ты жыцьцё з агнём прабег,
каб сёньня стаць
на варце.

Бо ты прайшоў вялікі шлях,
і... бачыш,—срэбра голаў кратае.
Ты ведаў ўсё: і сум і жах—
і маладосьць твая багатая.

Ну, дык навошта шкадаваць
яе такую ў змроку снім,—
калі так многа можна даць
сваёй і клясе і айчыне?

6

Сінімі шляхамі на ружовы шлях
Плыў жалезны волат, многатонны
птах.

Людзі йшлі ў чырвоным,
поўныя агню,
спатыкаць харошую,
слаўную вясну.

З сьветлымі вачыма,
з русаю касой
йшла вясна ды з песьнямі
першай баразной.

Йдзі, сьпявай, пасьвіствай,
росная мая,
для жывых праходзіш грозна
не дарма.

З кожнаю вясною
ўсё каротшы шлях,
і мінае смутак,
і праходзіць
жах.

Толькі застаецца
па мінулым боль,
за былыя песьні
і тваю любоў.

І яшчэ за тое,
што ня ўмеў, як ты,
сыпаць поўнай жменяй
сонца на сады,
што у кволых песьнях
абмінаў свой час
і ў студзёны вечар
шлях губляў
ня раз.

А цяпер вось, поўны
творчых дум і сіл,

спатыкаю раньне—
першае
ў жыцці...

І туманным шляхам на ружовы шлях
падпіхаю трактар, твой жалезны птах.

...І ВУСНАМІ
КРАНАЇСЯ КВЕТАК...

*Жыцьцю патрэбна характ-
во, як хлёрофіл расьліне, без
яю яна зубіць сваю каляро-
васць і зьвяне.*

М. НІКІЦІН.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
OF THE
CITY OF BOSTON
1850

Жыцьцё,
як мора-акіян...

1

Жыцьцё,
як мора акіян,
а шчасьце—
бераг дальні...

Ідзе
ў пустэльні караван
пад гукі ветраў
пахавальных.

Цьвітуць ў Італіі сады,
і сонца там і мора бліжай.

І ты глядзіш
з журбой туды,
над краем рукі
ўзняўшы
крыжам.

Шчасьлівы я,
што тут жыву,
й за гэты край
вясной вялікай
быць можа,
зьнімуць галаву,
праколюць цела
гострай пікай.

Дзе песьні новых дзён
гудуць,
і сьцяг праменіцца
Саветаў,
другія творцы
павядуць
наш край
да ленінскае мэты.

І ты,
быць можа, скажаш ты,
што любіш ты
і не забудзеш,
і ўсіх зямных краін сады
мне прынясуць вянкi на грудзі...

І зноўку
пройдзе караван,
і шчасьце
зноўку будзе сьніцца.
Жыцьцё,
як мора-акіян,
а лёс мой—віхар-навальніца.

Што-ж мне
Італіі сады,
і той спакой
і сонца полдню?
Пад новы гул
тваіх турбін
я песьні радасьцю
напоўню.

2

Мой родны край!..

ізноў я тут...

Бярозы...

неба...

сонца й нівы

пра шчасьце

гутаркі вядуць

у песнях вольных

і шчаслівых.

Празрысты дзень.

Прастор і шыр.

З палямі разам

ў дзіўным сьне

адным жыцьцём

гарэць і жыць,

адным імкненьнем

паланець.

Ах, сэрца, цішай...

сэрца, стой!

Яна пазнала.

Што-ж з таго?!

Прайду я ціха

між кустоў,

каб загасіць грудзей

агонь.

Вітаю ўсіх я

з новым днём:

прастор,

дзяўчыну

і жніво.

Я так прышоў,

каб сёння зноў

ўпівацца

дальнім хараством.

3

Эсфіры Глікман

Ударыць сэрца раз—
штуршок адзін... другі...
З вачэй спадзе алмаз
і пад вачмі кругі.

І ты адна. Адна
ў цяні сівых бяроз.
Памеркла сіль вакна
ад кроплі зорных сьлёз.

Складзі мне
песьню ты,
старыны,
сумны сьпеў.

Хай
гэты зорны дым

напомніць часу
бег.

Я знаю,—прыдзе час—
штуршок адзін... другі...
Памеркне воч алмаз,
спадуць з вачэй кругі.

4

Я помню,—яблыні цьвілі,
і вецер заліваўся сьмехам
ў расой апырсканай далі.

Пад месяцам
гарэлі стрэхі
халодным колерам
сваім.

Палала ноч
і вёска спала,
сьпявалі ціха паплавы,
а мне чагосьці
не ставала.

Я абыходзіў сад вакол
і вуснамі кранаўся кветак,
якія колісь рваў рукой
другі, асьмеяны поэта.

Усе праходзіць чарадой,
і ўсім даецца сум і радасьць,
і ўсе спазналі горач здрады,
калі стыкаліся з бядой.

Шляхі вялі мяне ў туман,
а я імкнуўся да сузор'яў.
І таму мо' хцівасьці няма
ў маіх нявыказаных
творах.

Прайшлі

жалезныя гады
і ўзварухнулі ў сэрцы
нешта,

і я сягоньня,

як заўжды,
сябе выказваю
да рэшты.

Інакшы сад

цвіце кругом,
і нашы песьні

іншым складам
вядуць да новых
берзгоў

свае ударныя
брыгады.

Які далёкі,

грозны шлях,

а колькі-ж

вёснаў адпалала?

І мне чагось

(ну, проста жах!)

ўсё не стае,

як не ставала.

5

Бывай, вясна мая,

бывай.

Агнём любві тваёй

сагрэты,

не адцьвіту я

пустаццветам,

перада мною-ж

ня дрыгва,

мае сябры,

мае поэты.

Я знаю,—

ў кожнага ёсьць

блізкі,

і для мяне

быў блізкім хтось,

хто кожны дзень,

як у калысцы,

маю журбу над сьветам
нєс.

Таму й схіляюся у пояс
ўсяму, што зьвязана з вясной,
і юных дум адчай і боязь
я узьнімаю, як набой,
калісь гартованья мной.

ЯШЧЭ РАЗ
ПРА ПОЭЗІЮ І ПРА РУЖЫ

*Для таго, каб складаць песьні,
патрэбна быць самому песьняй.*

Р. Ролян.

Майму таварышу аднагодку
чырвоныя і белыя— прынеслі ружы
і вочы бліснулі— кроў і сляза,
зразаючы думак два промні ляза,
суровасьць
і сьцюжу.

Гэта яго
надарыла каханьне,
музыка блізкай
і роднай істоты,
шчырасьць зямлі
і зямныя клопаты
ў момант
вясновага іх
разьвітанья.

Любая дзяўчына!—

гэта ня словы,

гэта

алмазныя кроплі крыві,

і ты не нахмурыш

журлівыя бровы,

ня станеш ухмылкаю

вусны крывіць.

Не! Не табе

жабраваць у тумане

з просьбаю сонца

вышэйшай ясноты...

Гэта з табой,

і ня будзе зьмярканьня

ў часе прыліву

тваёй адзіноты.

Хто-ж там сьмяецца?

хто плача з дакорам?—

Наша за намі...

Галіна, пастой:

цябе хвалявала

нялюдзкая змора,

а час супакоіць
гаючай
вадой.

Іграе вада

белапеннай імглою,
мінаюць гады,
адыходзяць сябры.

Юнацтва, як песьню,

на шпальты бяры
і вырасьцеш казкай
над дымнай зямлёю.

Зямля—гэта база,

жыцьцё-ж—надбудова,
і ты, чалавек,

толькі частка зямлі,
ствараеш законы

на думкі і слова,
каб лепш твае ўнукі
і дзеці жылі.

Заўсёды магчыма

суладзіць з патрэбным,
з сабой-жа суладзіш

да пэўнай пары.

Хай славяць курорты
Барашкі сябры,
блукаючы ў горах,
пад месяцам срэбным...

А горы дымяцца,
красуе Каўказ,
і хмарка
на чыстым ўстае небакраі,
дзе Лермантаў вёў
свой нярадасны сказ
пад гыркат і сьмех
гругановае зграі.

Там Пушкіну
родным быў Церака гул,
і глыбаў каменных
ўстрывожаны рогат,
і песьні грузінкі,
і ворага скогат,
і ўсё, чым хварэў
чалавечы аул.

Там быў і Купала
і дзіўным сьвятлом

праменілі вочы,
і сэрца сьпявала,
і песьня, як мора,
арліным крылом
будзіла ў надраньні
ружовыя скалы.

І скалы гарэлі,
і ўвесь, як алмаз,
у слаўнай красуні-зямлі
на далоні
іграў сваім гневам
суровы Каўказ,
і дні сівізму пралівалі
на скроні.

Стаіш апраменены
вечнай зарой,
гараць твае думы—
агні-самацьветы,
і тыя,
што кінучь цябе бяз прывету,
табой-жа асьветлены,
ўведзены ў строй

на шпальты жыцьця
змагара
і поэты.

І ты ня мыляешся, Галя,
ані,
бо справа ня ў дробязях,
гэтак і трэба,
каб наша юнацтва,
як майскае неба,
расло і сьпявала
на зорным агні.

Навокал сьвітае
і вусны зары
кратаюць усьмешкаю
цені шпалераў,
і хочацца верыць,
мае вы сябры,
што ўсё гэта—
поўнае сэнсу і веры,
іграе жыцьцё маё,
чорт падзяры!

ІЛЖЭЎДАРНІК АБРАМАЎ
З ФАБРЫКІ „ДЗЬВІНА“

*Вас и вам подобных не пустят
в Социализм...*

С. Кирсанов.

Чорная дошка эмблема пячалі.

З Фабрычнага.

Фабрыка ўзьніме
жалежную лапу
і будзе працягла,
па-воўчаму, выць,
а ён?—

ён ня зрушыць сваёй галавы,
і сымбаль спакою
плыве над канапай...

Дзіўная музыка
учарайшага вечару
яшчэ жыве ў ім,
яшчэ не патухла

надзея—
сьмяяцца,
сьпяваць,
і слухаць
таксама
надрыўную песьню
нейчую.

Зялёныя твары
незнаёмай казкі
крывяць ухмылкаю
вусны ў дым.

Нашто на сталох
зажурліся краскі?—
як быццам труну
убіраюць браты!

Дымнае возера,
і, склаўшы рукі,
ён кідаецца туды
і нырцуе да дна,
і робіцца гэтак:
ні крыўды, ні мукі,
як быццам падаў хто
кілішак віна.

І думае так:

„нашто парываньні?—
я самы шчыры змагар
за жыцьцё,
бо толькі праменным
даецца зьмярканьне,
і толькі бурным
даюць забыцьцё!“

А сонца б'е ў вокны
шырокай ракою
і муха назойліва
кратае лоб...
Ён супраць яе...
ён штурхае рукою...
зацішша ізноў,
абы добра
было-б.

І раптам
зрываецца
чорную хмарай
жалезнае
жорсткае слова—прагул,

і горада,
раньнем абуджаны, гул
у міг разьбівае
салодкія мары.

У сэрца заглянеш—
як быццам хто плюнуў,
і ботам расьцёр
свой крываваы плявок,
і сплямлены думы,
і сорваны струны,
і хітрыкі нейчай
заграз наплавок.

Ён будзе шукаць
па кішэнях на піва,
і, не знайшоўшы,
на скрыдлах тугі
стане выдумваць
байкі і дзівы
за кухаль, пастаўлены
некім другім.

А горад грыміць
і сьпявае комуна,
за працай ударнай
сьпявае зямля,

і белыя вішні,

ў чыгунныя струны
ўліваюць варожасьць
пчалы і шмяля.

Сьпяваюць станкі

і за вокнамі—птушка,
сьпявае нутро,

бы у першы усход,
а недзе ў далёкай піўнушцы

асушка

бярэм'я бугэлек,
цяжару, клопот.

Тут такжа асушка,

асушка гнілога,

ўсяго,

што за дваццаць стагодзьдзяў імглы
лягло, як растручаны зьвер,

ля парога

наступнага дня

найпрыгожай зямлі...

Тут вечна асушка

і сонца кратае

сваё залатое
над краем крыло,
каб ў песнях рабочых
і ў песнях ратая
жыцьцё, нібы танец на ружах,
расло.
Тут вечна асушка,
былога асушка,
і вось,
апанутая сонцам вясны,
ганебнага бацьку
зьмяняе дачушка,
каб сэрца ня дрогнула
гулкай „Дзвіны“.
Час выкрасьліць гэта,
як чорную драму.
Наступнае йдзе
і нямеюць шляхі,
і ён застанецца аднойчы
за брамай
высокага ўсходу—
сьляпы
і глухі...

На гэта найвышшае шкодніцтва
часу
фабрыка ўзьніме
апошні удар,
каб зьзяла жыцьцё
нячуванай акрасай
над чорнай магілай
калек і няздар.

АДНА ПАРТЫЯ
У ВОЛЕЙ-БОЛ

Літфаку

Дай удар свой
і проста і сьмела
і твой мяч абміне
небясьпечны прыпын.
Паглядзі, як у „ворага“
спрунжыніцца цела
гэтых рослых мужчын,
і жанчын,
як праходзіць агонь
па шчацэ загарэлай
і барвовае полымя
па шырокім
плячы.
Першая справа—
змагацца за якасьць,
першая справа—
абязьлічку далоў,

каб высокага сонца
вясновая яркасьць
прабягала па моры
курчавых галоў.

Абрываецца мяч на мяне,
як граната,
і яшчэ, і яшчэ,
я напружваю зрок,
разгінаю сьпіну—
перамогай дзесяты,
урачыста вітаю
дзесяты наш крок...

Фізкультурніца Валя
з „варожага“ стану
ў захапленьні з пяшчотаю
дзівіцца з нас:
першая справа—
змагацца па пляну,
і „вока за вока
газ за газ!..“

Ї калі надыходзіць
суровая хмара

і вораг задумляе
апошні удар,—
глушы яго разам,
мой добры таварыш,
адзіны будаўнік
і адзіны ўладар...
Уга! Колькі ў сонца работы—
бяз краю,
сіла-ж ветру аддасца
пругкасьці рук.
Фізкультура—
баявы політрук
на франтах пяцігодкі
нашага краю!
Яна узьнімае гарады,
штурхае заводы,
праносіць энэргію
гарачымі турбінамі аорт.
Таварышы!
хай жыве рэспубліка
сям'і народаў,
хай жыве
соцыялістычны спорт!

Ён за дужае сонца
і дужае племя,
за зялёнае племя большавікоў,
ён за гадасьць вясны,
што праходзіць
бурлівай ракой,
за жыцьцё і поэмы...

Ён узьняўся пад зоры,
праходзіць марамі,
сілай розуму твайго
і сілай цягліц
разьбівае
сусьветнай апрыкрасьці
крамы,

крамы сьмерці
адвечнай хлусьніцы
хлусьніц.

Наш спорт ня гульня,
і наш спорт не забава,
за пабітыя зубы
ня клічам мы тройчы на біс.
На пабітых зубах
ня будуюем мы славы,—

наша слава,—
Соцыялізм!

А дзесьці там—

танклява і дзіка
скрыпка зачынае
вяртлявы фокстрот.

Там тонкія пальцы,
апрамененыя золатам пікі,
кладуцца з усьмешкай
на звар'яцелы кнот.

Ўсё для вайны,
для крывавага выбуху,
ўсё для забойства...
(зьнішчай і крышы!)

Эўропа, як ноч,
на падбітым крыжы
рушыцца долу
стотоннаю глыбаю...

Ўсё для вайны:
узьнімайце ж гарматы,
броняносцы,
кідайце родны порт,

бунтароў і паўстанцаў
шпурляйце за краты.—

Гэта-ж і ёсьць іх,
так званы,
спорт.

Культура?—
якая культура у зьвера?!

Дэмократыя?—
прыгожая справа яна!..

А вера?—
зьняверана!
Нечаму верыць,—

і, калі ласка,—
вайна!

Дзе ты знойдзеш
найлепшую справу для рук?—

„сотні школ ў СССР
найвышэйшага рангу,

і ці гэта магчыма—
савецкі там друк

і зусім не ў пашане
фокстроты
і танго?!“

.....

І раптам
дзесьці там,
дзе вуліца Леніна,
дзе вясна,
і дзе ў вокны ўрываецца дзень,
праходзіць атрад
юнакоў, дзяцей,
маладосьцю сваёй
апраменены.

„Раз, два, тры,
мы бальшавікі,
мы фашыстаў не баімся,
пойдзем на штыкі.“

Любыя! Родныя!
я прачынаюся,
быццам ад сну.
Судзьдзя налічыў
перамозе 15.
Вітайце-жа маршамі
нашу вясну
і права будаваць
і змагацца.

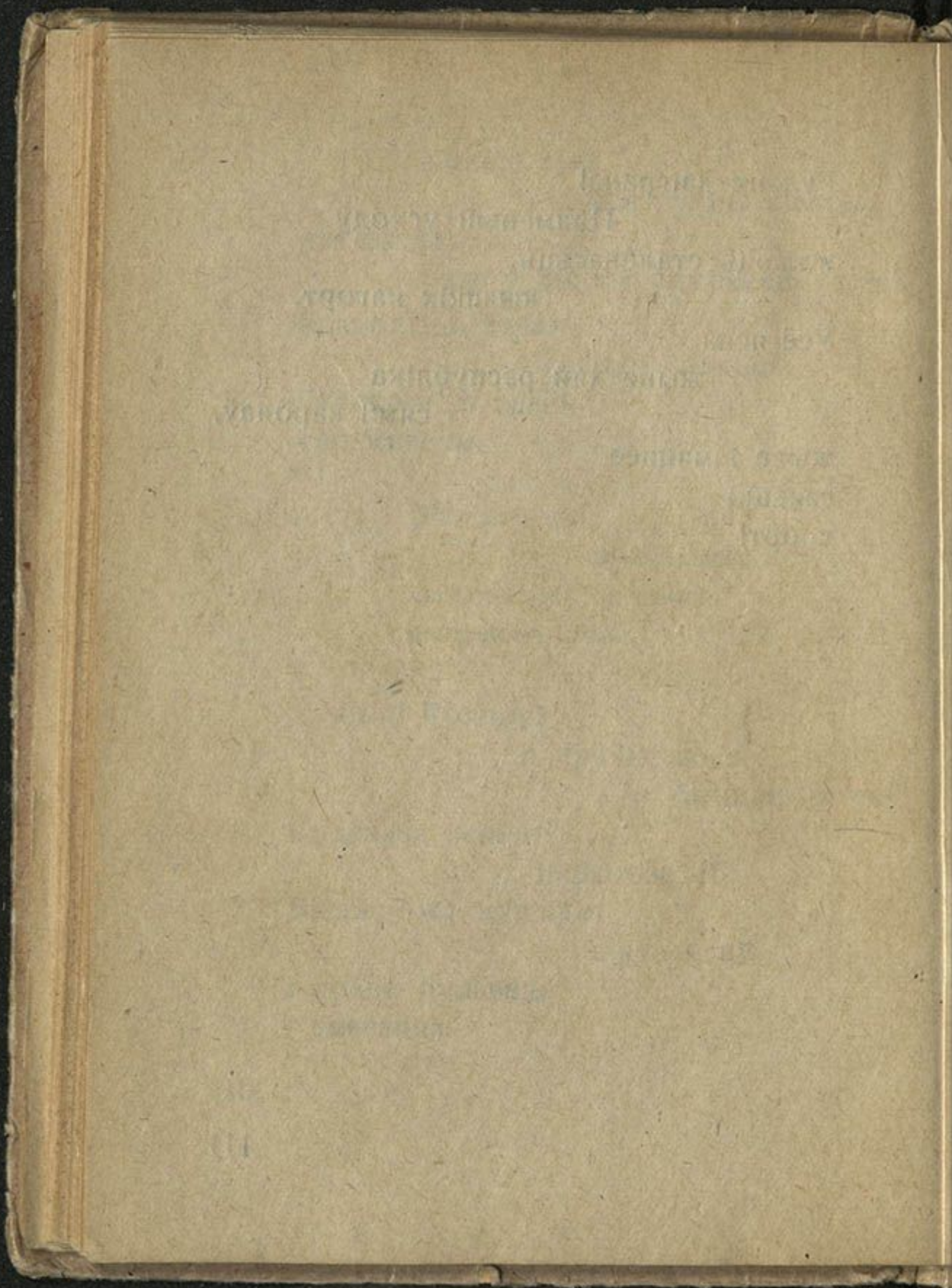
Гульня даіграна!

Праменьні усходу
вітаюць сталёвасьць
юнацкіх кагорт.

Ўсё ясна:

жыве хай рэспубліка
сям'і народаў,

жыве і мацнее
савецкі
спорт!

ДАРОГАЮ Ў ШТАБ

Максіму Горкаму ў дзень соракагодзьдзя служэньня пролетарыяту.

Лука:—Чалавек ня верыць... Павінна, гаворыць, быць... лепш шукай. А то кнігі твае і пляны твае нічога ня варты, калі правільнай зямлі няма... Вучоны у крыўду. Мае, гаворыць, пляны самыя дасканалыя, а правільнай зямлі ня існуе зусім. Ну, тут чалавек і раззлаваўся—як так?—Жыў-жыў, пакутваў-пакутваў і ўсё верыў—ёсьцьца! а на плянах выходзіць:—няма! Ды што-ж гэта?.. І гаворыць ён вучонаму:—ах ты, сволач іоркая, падлюга ты, а ня вучоны...—ды ў вуха яму—раз! ды яшчэ!..

ГОРКІ.

*Рабочыя ствараюць ва ўсім
свѣце сваю інтэрнацыянальную
культуру, якую даўно падрых-
тоўвалі прапаведнікі волі і во-
раі прынёту.*

Ленін.

Сьпявалі каменьні,
танцавалі ружы,
дымілася неба
на зорным агні,
тады вы выходзілі
малады і дужы,
шукаючы сонца
сваёй вышыні.

Сьмяялася мора
і плакалі людзі,
праменіў праклён
і алмазамі смутку гарэў,—
там сэрца, як ластаўка,
стукала ў грудзі,
як веснік зарніц
ля турэмных дзьвярэй...

Арлу падуладны
і нетры і горы,

падзеньні і ўзьлёты
падуладны арлу,
і вы
над шалёнай раўнінаю мора
імперыю сьмерці
вялі на скалу.

Вы лепшыя іскры
крыві чалавечай
ўлівалі ў імглу
безнадзейных раўнін,
каб радасьць і гора
і смутак галечы
ўзьнімаць над сабой,
як салдат, карабін.

І дужым крылом
ахіналі вы скалы,
дрыжэлі
каменныя глыбы зямлі.
Там мора сьпявала,
гуло і стагнала,
і падалі троны
і каралі.

Ружовая восень
праходзіць з пяшчотай,
і мудрасьці яблыня
грэе сады,
і ўсё-ж мы гаворым,
што вы, як ніхто тут,
такі, як вясна,
без граніц малады!
Вы наш!

Мы гаворым і шчыра
і цьвёрда,
што вы—
наш таварыш і бацька
і брат,
бо Горкі „гучыць гэта
слаўна і горда“,
як двух рэволюцый
суровы набат.

Вас бачыў я раз...
я стаяў ля вагона...
Ігра залатая
юнацкіх надзей

вам несла
мільёны лістоў і паклонаў
і дружбу народаў
на заўтрашні дзень.

Я так-жа вітаў вас,
хоць вы не пачулі,
ішла пада мною
у танцы зямля,
і я, няпрыкметны,
ў стотысячным гуле
правёў вас
да слаўнага штабу—
Крамля.

Ты помніш,
як білася ў бераг Дзьвіна,
і хвалі гулі
і ўставалі, як горы?..
Там нашага сонца
і песьні вясна
між нізін і узгоркаў
праходзіла ўчора.

Палыхалі прад ёй
залатыя сады,
асыпаліся зоры
і падалі ружы,
і шлях
няутомнае
нашай хады
быў промнямі дружбы
асьветлены,
дружа!

І горад князеў
з яго славаю княскай
прад поступам нашым
ляцеў дагары,

і горад другі,
бы чароўная казка,
як рэха музыкі,
ўставаў на зары.

Як дзіўна ўсё гэта:
вясна і юнацтва,
і яблыні белай
нясплямлены цвѣт,
і ты,
што выходзіў з пацёмкаў
змагацца,
стаіш прада мною
мой сябра,
поэт.

У змятай шынэльцы,
у кепцы і ботах,
і з зорамі воч
над раўнінай вады,
салдат
няўміручае
сонечнай роты,
ў вялікім паходзе
ці спынішся ты?

Такім цябе помню
і гэткім прыймаю,
каб заўжды
на шлях агнявейных раўнін
выходзіць пад сонцам
высокага маю
на твай малады
ня сьціхаючы гімн...

І сёньня
вось тут—
на заводзе дубільным,
дзе гул шэсьцярон,
бы трывога Дзьвіны,—
вітаю цябе я
за гонар і пільнасьць
і слаўную вернасьць
да нашай
вясны.

Як дадзена новым
нам права на зброю
шчырага слова
і звонкіх цягліц,

права на слаўную назву
герояў—
ўзьнімем яго-ж—
хай жыве і грывіцы!

Я самы суровы
і ўдуманы крытык,
і плямы прарываў сваіх
не таю,—
давай-жа з табой
пагаворым адкрыта
пра заўтрага песьню
маю і тваю.

Так многа
патрэбна сказаць нам,
так многа,
каб песьня пяшчотай
і куляй была...

Каб нашыя сэрцы
над слаўнай дарогай,
якой мы ідзем,
не кранала імгла.

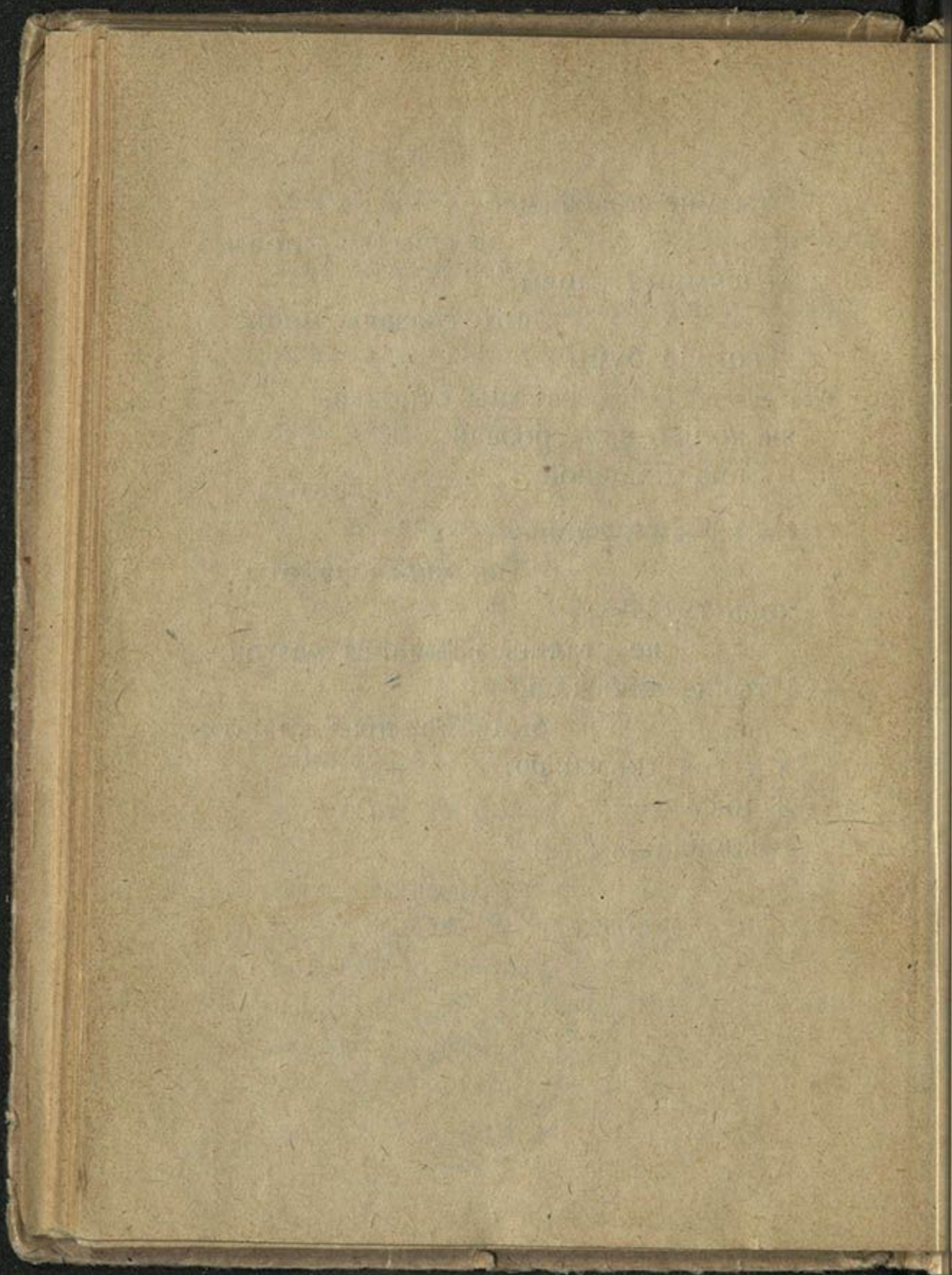
Мы ж часта губляемся,
з гулам і звонам,
з вянкамі агнёў,
з палыханьнем надзей
праходзяць прад намі
байцоў эшалёны,
што ўпартая воля
наперад вядзе.
Стаіш
з адчуваньнем забытага руху,
што б кідаў у бой
і жывіў у баі,—
ад слова „забі“,
што гавораць так суха,
да самага кволага слова:
„Любі“...
Ўсе сілы на бойку
за мужае сэрца,
што дзіўным агнём
аздабляе наш стан,
за песьню вясны,
супроць бруду і сьмерці.
за нашу краіну—
усход хараства!

І ты мне прабачыш
 за шчырыя словы,
за шчырыя словы,
 што сказаны мной
у рогаце буры
 дынамы суровай,
як колісь над грознай
і злою Дзьвіной.

На гэтым і скончу.

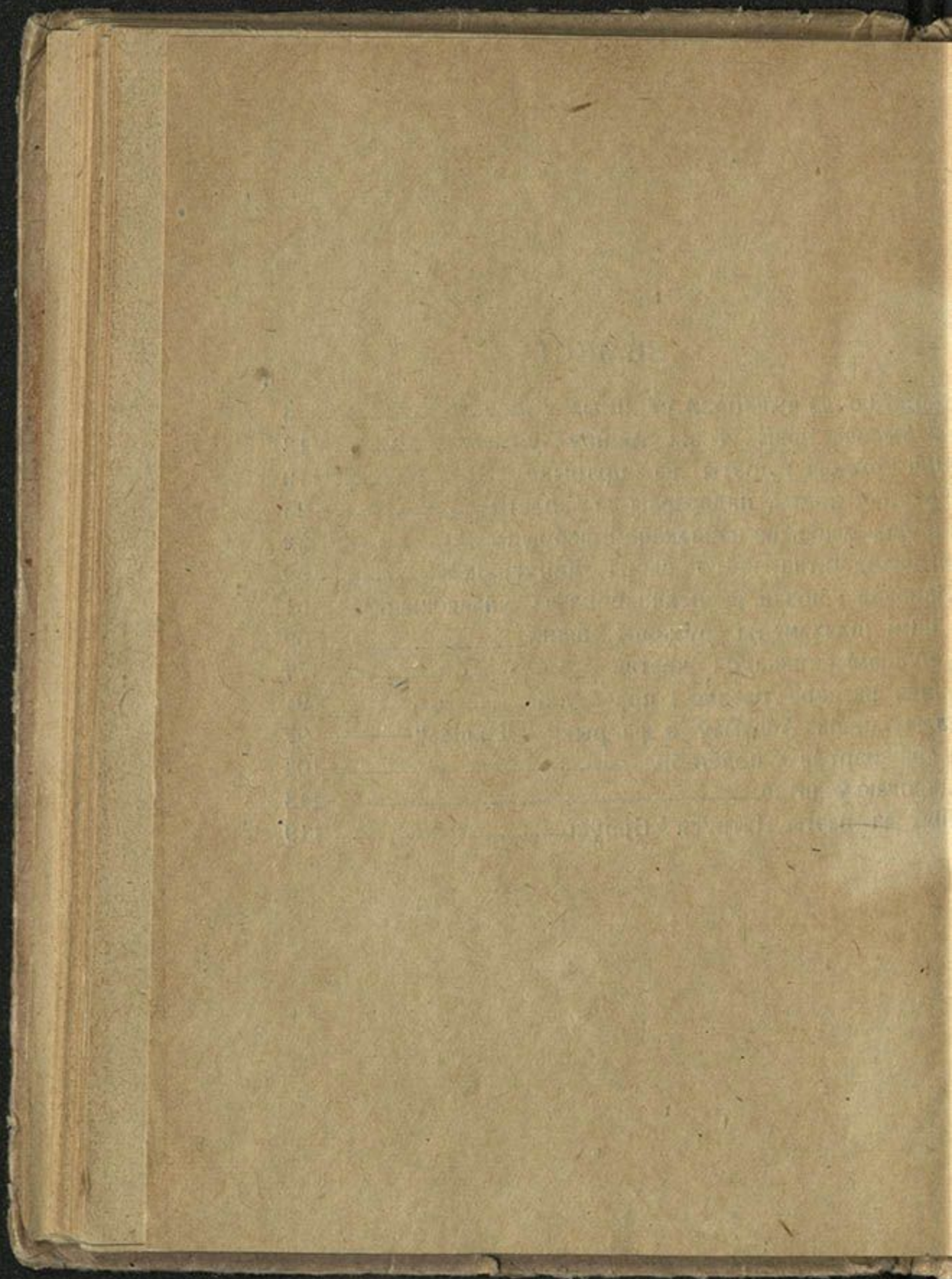
 Так многа работы,
хоць тут
 не сталіцы гримлівы разгон,
і ты не адкажаш,
 быць мо' праз клопаты,
я ўсё-ж ткі чакаю,
а покуль—
паклон.

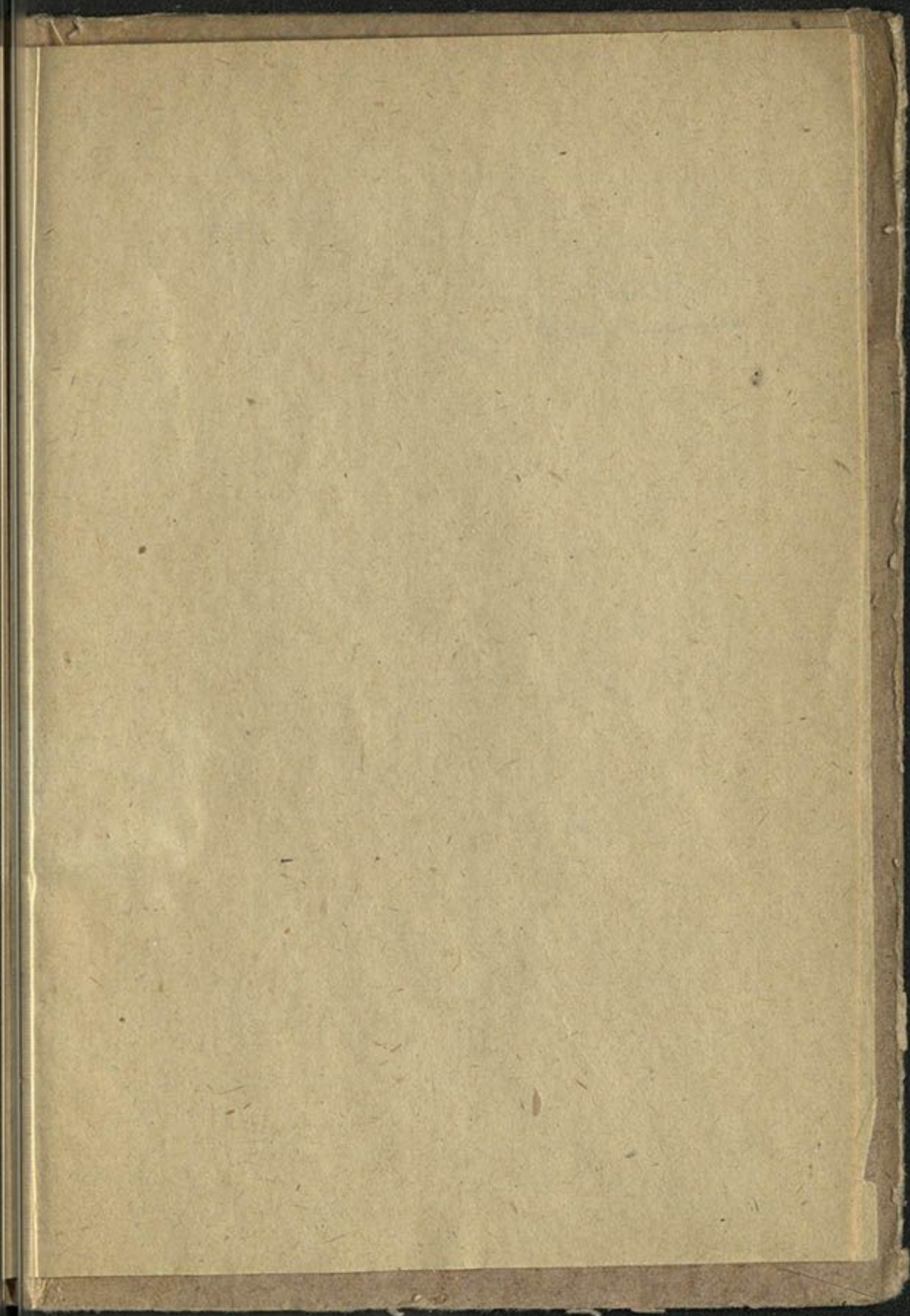

ЗЬМЕСТ

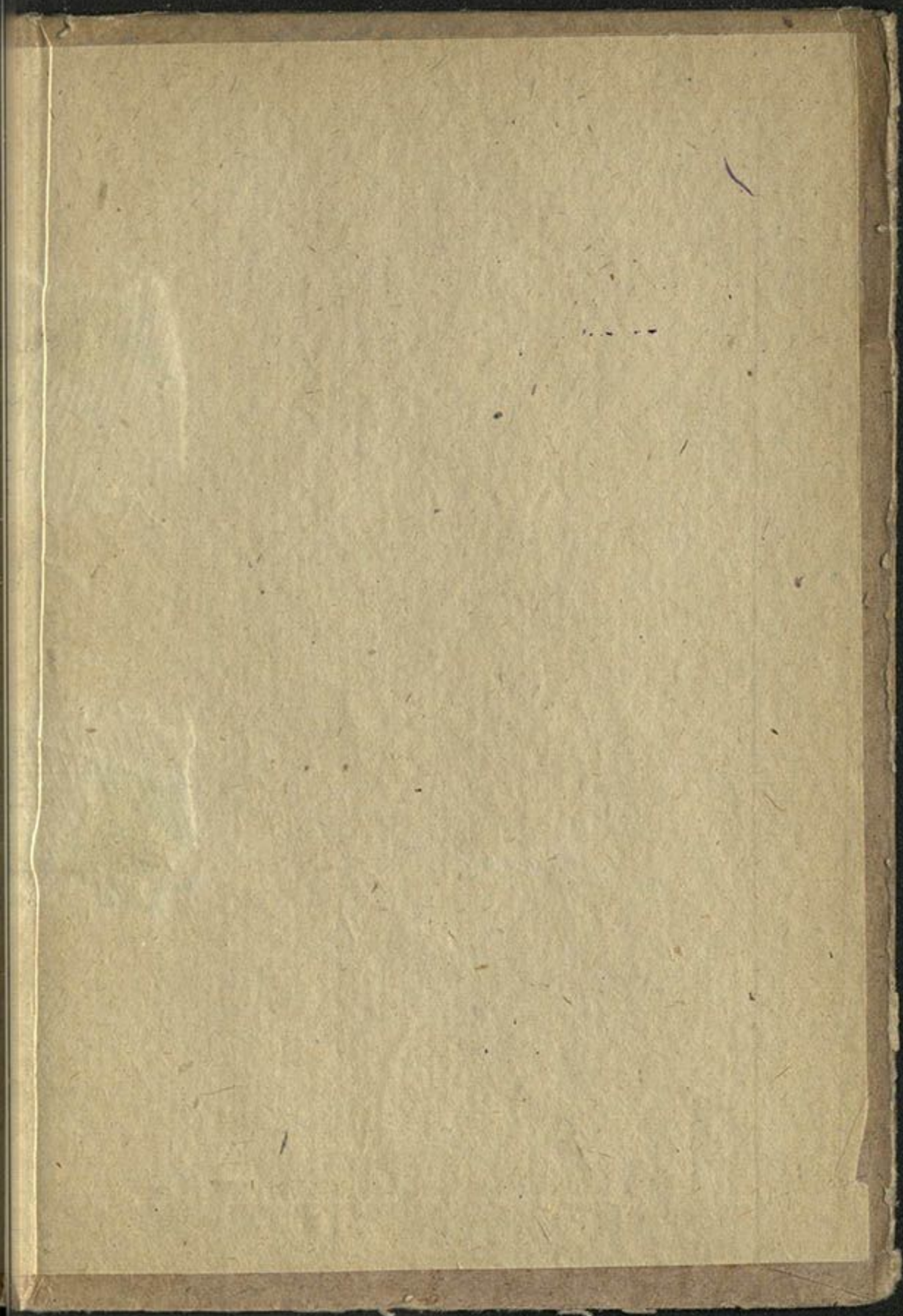
Дарогаю да чырвонай ст. лцы	3
За тысячы новых тваіх Асінбудаў	13
Ноч трывогі і поэты на прарыве	19
Рахунак поэты, пададзены да аплаты	25
Першы дзень на запалкавай фабрыцы	32
Вынаходніцтва майго сябра Капусьціка	39
Паводка і поэта расплачваецца за маладосьць	51
Снімі шляхамі на ружовы шлях	59
І вуснамі кранаўся кветак	77
Яшчэ раз пра паэзію і пра ружы	91
Ілжэўдарнік Абрамаў з фабрыкі „Дзвіна“	97
Адна партыя ў волей-бол	104
Дарогаю ў штаб	113
Ліст да паэты Пятруся Броўкі	119

1964 г.

Бел. аддзел.
1994 г.

Цана 2 р. 75 к.

Пераплёт 25 к.

80000003 1 15578

1249

1964 г.

